

E.ON'S FOCUS OP 'NIEUWE' ENERGIE VERDIENT NAVOLGING

MAARTEN VAN DER KLOOT MEIJBURG

Er komt onherroepelijk een aardverschuiving in het energielandschap nu alternatieve energie steeds belangrijker wordt. Het huidige marktmodel wordt onhoudbaar, stellen Maarten van der Kloot Meijburg, Ruut Schalijs en Coos Battjes. Energiegigant E.on speelt daarop in door zijn 'nieuwe' energie-poot onder te brengen in een apart bedrijf. 'Goed risicomanagement,' vinden de auteurs.

Op 1 december presenteerde de Duitse energiegigant E.on zijn strategie voor de toekomst. E.on gaat het bedrijf [opsplitsen](#) in twee nieuwe bedrijven. Onder de oude naam E.on gaat het ene bedrijf zich richten op het ontwikkelen van duurzame energie, nieuwe commerciële klantendiensten, lokaal energiemanagement en slim lokaal netwerkbeheer op basis van datamanagement. Dit bedrijf zal ook de netwerken in met name Duitsland krijgen.

Het andere bedrijf gaat zich onder een nieuwe naam richten op traditionele activiteiten: conventionele elektriciteitsproductie, energiehandel en exploratie en productie van fossiele brandstoffen. E.on is daardoor in staat het energiespel tegelijkertijd te spelen binnen de centrale, conventionele prijs gedreven energiemarkt en in de door overheden gedreven, deels decentrale, duurzame energiemarkt te spelen. Kan deze strategie als blauwdruk dienen voor andere energiebedrijven?

Twee energiewerelden?

De CEO van E.on spreekt van twee energiewerelden. Maar is er wel sprake van twee energiewerelden?

De verwachte grote hoeveelheden gesubsidieerde duurzame wind- en zonne-energie capaciteit die aan de energiemix worden toegevoegd, hebben een drukkend effect op

de elektriciteitsprijzen en zullen in toenemende mate het aantal draaiuren van conventionele centrales verlagen en daarmee hun winstgevendheid verkleinen.

Onze [analyses](#) tonen aan dat in de toekomst conventionele centrales gemiddeld nog voor 20 à 40 procent van de totale elektriciteitsvraag nodig zijn. Hoewel de rol van de conventionele centrales afneemt is het dus niet zo dat ze niet meer nodig zijn. Ze zullen meer gaan functioneren als flexibele productie-eenheden om aan de resterende elektriciteitsvraag te kunnen voldoen. Dit zal ook het geval zijn in de verre toekomst.

DE ENERGIEVOORZIENING VOOR HUISHOUDENS IS NOG DECENNIA LANG AFHANKELIJK VAN HET CENTRALE ENERGIESYSTEEM EN CONVENTIONEEL VERMOGEN.

De energievoorziening voor huishoudens is nog decennia lang afhankelijk van het centrale energiesysteem en conventioneel vermogen. Vooral gedurende de winter (minder zon) blijft een verbinding met het centrale net noodzakelijk. Het conventionele vermogen zal in de toekomst waarschijnlijk draaien op hernieuwbare brandstoffen die worden geproduceerd met de elektriciteit van zonne- en windenergie op momenten dat daarvan een overvloedig aanbod is.

Staudinger Coal-Fired Power Station, E.ON Kraftwerke

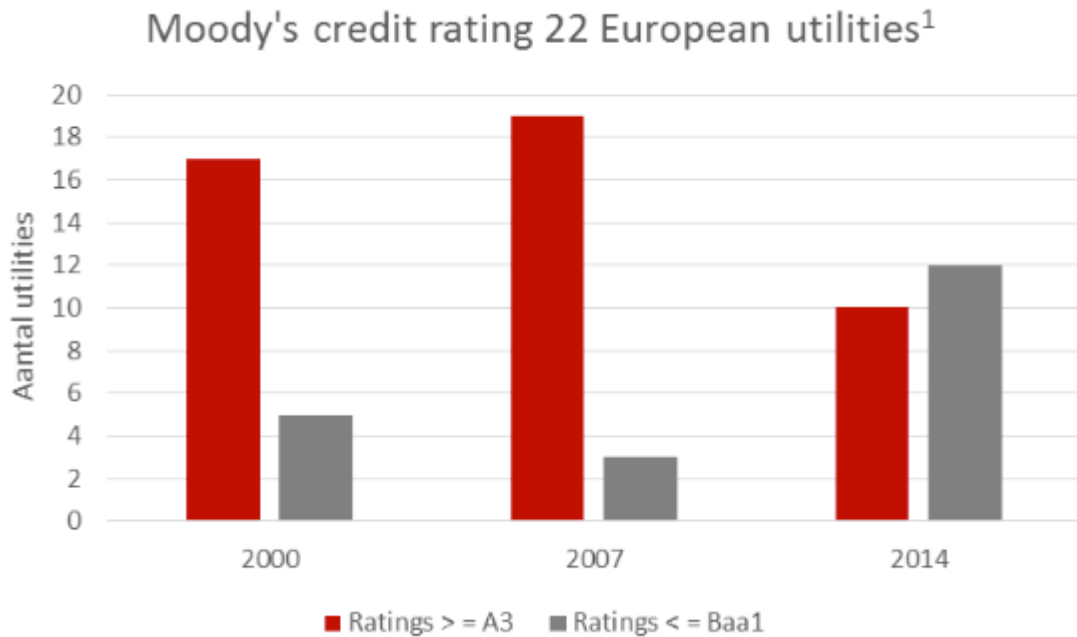
Er is dus niet sprake van twee energiewerelden maar van een energiewereld die sneller verandert dan velen hadden verwacht. Sneller ook dan de grote energiemaatschappijen en de overheid voorzagen. De energiebedrijven hebben te lang te weinig oog gehad voor de potentiële impact van grote hoeveelheden zon- en windcapaciteit in de energiemix en zijn daardoor te lang door gegaan met toevoegen van grote centrales aan de energiemix.

Waar geïnvesteerd zou moeten worden in flexibele energietechnieken zoals vraagsturing, opslag en flexibele conventionele centrales, werd er vooral in basislast centrales geïnvesteerd. De investeringen in basislastcentrales is deze bedrijven zelf te verwijten maar tegelijkertijd was een slechte marktwerking debet aan het uitblijven van investeringen in flexibele capaciteit. De huidige structuur van de ‘energy only’ markt belooft alleen geproduceerde kilowatturen en genereert onvoldoende prijsprikkels. Hij ontbeert een goede beloningsstructuur voor het beschikbaar hebben van capaciteit en om investeringen in flexibele capaciteit te motiveren.

Mede onder invloed van een stevige lobby door de conventionele bedrijven in de sector (verenigd in de zogenaamde Magritte groep) wordt gepoogd het marktfalen te repareren. In verschillende landen zullen capaciteitvergoedingssystemen, al dan niet marktgeoriënteerd, aan de structuur worden toegevoegd om bestaande flexibele capaciteit te behouden en investeringen in nieuwe flexibele capaciteit uit te lokken.

Risicospreiding

Met de opsplitsing geeft E.on aan niet op de introductie van die capaciteitsystemen te willen – of kunnen? – wachten. Eén van de belangrijkste redenen daarvoor lijkt de hoge schuldenlast en de marginale winstgevendheid van de ‘oude’ business. Deze schuldenlast verslechtert de kredietwaardigheid (zie grafiek) en hindert de groei van nieuwe activiteiten. Conventionele centrales moeten daarbij aan steeds strengere regels voldoen om ze schoner te maken. De benodigde investeringen daarvoor nauwelijks nog op te brengen zijn.

De doorzettende transitie naar een hernieuwbaar en deels decentraal energielandschap zal de beschreven situatie alleen maar slechter maken. Jaarlijks moeten de grote energiebedrijven in Europa grote bedragen afschrijven die hun winstgevendheid blijvend onder druk zet. Om nu te voorkomen dat de verwachten toenemende verliezen op conventionele centrales het voortbestaan van het hele bedrijf op het spel zetten en de vereiste focus op investeringen ten behoeve van de energietransitie te houden, worden de conventionele activiteiten in een aparte onderneming geplaatst.

Hiermee krijgt het nieuwe bedrijf, met de bestaande netwerkactiviteiten als kasstroomgenerator, alle financiële ruimte om zich om te vormen tot een Energiebedrijf van de toekomst dat met allerlei slimme technologische (netwerk)diensten geld kan gaan verdienen op een hernieuwbaar en decentraal energielandschap.

ALS DE ZET VAN E.ON EEN TREND WORDT, ONTSTAAN ER 'NIEUWE' ENERGIEBEDRIJVEN DIE OP DE TRANSITIE IN HET ENERGIELANDSCHAP KUNNEN GAAN INSPELEN

Als de zet van E.on een trend gaat worden, ontstaan er allemaal 'nieuwe' energiebedrijven die met slimme klanten- en netwerkservices op de transitie in het

energielandschap kunnen gaan inspelen. Die nieuwe bedrijven zullen gericht zijn op groei en klaar voor overnames en investeringen in bedrijven die zoals EWE en Trianel in Duitsland, Eneco in Nederland of Enernoc in de Verenigde Staten al wel op de veranderingen hebben ingespeeld.

Wind Park Bowbeat, E.ON UK

De bedrijven waarin de traditionele activiteiten zijn ondergebracht, zullen door de duurzame ontwikkelingen steeds minder cash genereren en mogelijk in een neerwaartse spiraal terecht komen. Omdat een deel van die capaciteit nog decennia noodzakelijk zal blijven om de systeemstabiliteit te kunnen garanderen, is het goed denkbaar dat in de toekomst deze activiteiten weer gereguleerd gaan worden.

Als gereguleerde activiteit kunnen de centrales stabiele kasstromen genereren en worden daardoor weer aantrekkelijke investeringen voor investeerders, zoals infra – en of pensioenfondsen die op zoek zijn naar hogere stabiele rendementen.

De prijs voor de energietransitie

De zet van E.on moet dus gezien worden als goed risicomanagement waarbij de kosten veroorzaakt door de energietransitie transparant gemaakt worden en

uiteindelijk middels gereguleerde tarieven bij de consument terecht gaan komen. Is dat erg? We denken van niet. Het alternatief, grote logge energieconglomeraten die marginaal winstgevend zijn, niet kunnen investeren in de energietransitie en mogelijk zelfs in de financiële problemen kunnen komen, is veel minder aantrekkelijk.

Helaas is het niet zo dat iedereen kan winnen, zoals E.on's CEO Teyssen graag zou willen. De kosten van de energietransitie moeten worden betaald en E.on kiest ervoor die rekening niet alleen bij haar aandeelhouders neer te leggen. Maar de ontwikkelingen zullen waarschijnlijk wel een sterke push geven aan de transitie naar een hernieuwbaar en deels decentraal energielandschap. Nog sneller zal de centrale elektriciteitsproductie worden vervangen door grote windparken op land en in zee enerzijds, en anderzijds door decentrale productie met zonne-energie met bijbehorende opslagtechnieken.

Deze transitie zal weer nieuwe investeringen uitlokken waarmee allerhande nieuwe innovatieve en slimme energieproducten en -diensten zullen worden ontwikkeld rondom o.a. mobiliteit en de gebouwde omgeving. Het zal de toekomstige consumenten steeds gemakkelijker worden gemaakt om hun eigen elektriciteit te produceren en op te slaan. De energietransitie wordt daarmee onomkeerbaar.

De druk op het huidige marktmodel zal door deze ontwikkelingen toenemen en de roep om aanpassingen groter. Er zal een vergoeding voor het beschikbaar houden van centrales aan het huidige marktmodel moeten worden toegevoegd om de groei van de weersafhankelijke vraag en aanbod kostenefficiënt in te passen. De energiemarkt zal, zoals nu overigens ook het geval is, nooit geheel door de onzichtbare hand kunnen worden aangestuurd en een hoge mate van overheidsinterventie zal noodzakelijk blijven.

E.on strategie, nieuwe blauwdruk?

De oude energiewereld bevindt zich op een doodlopende weg. Op een hernieuwbaar en decentraal energielandschap valt geen geld meer te verdienen met conventionele centrales en de verkoop van alleen gas en elektriciteit aan consumenten en bedrijven. De energiesector moet zich aanpassen en op zoek gaan naar nieuwe businessmodellen om hun bestaansrecht te waarborgen.

E.on is deze uitdaging aangegaan. De strategie die ze daarbij hanteren, verdient wat ons betreft navolging van andere bedrijven in de sector. De vraag is of die bedrijven dat ook gaan doen? Een groot aantal energiebedrijven heeft nationale overheden als

aandeelhouder en die bepalen in hoge mate het speelveld. Politiek gemotiveerde keuzes kunnen dan tot een andere strategie leiden dan private aandeelhouders wenselijk zouden vinden.

Daarnaast zal de E.on strategie vragen oproepen over wetgeving rondom onafhankelijk netbeheer. Door de veranderingen in het energielandschap zullen commerciële en gereguleerde activiteiten in toenemende mate met elkaar verweven zijn. De E.on strategie maakt duidelijk dat het wederom koppelen van gereguleerde netwerkactiviteiten op eigendomsniveau met commerciële activiteiten in de toekomst realiteit zal zijn en blijven. De transitie naar decentrale duurzame energie is daar ook bij gebaat. Nationale overheden moeten daar op inspelen door wet- en regelgeving aan te passen.

Maarten van der Kloot Meijburg, Ruut Schalijs en Coos Battjes zijn partners van de [eRisk Group](#)

images: Eon.com/Martin Schlüter